

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MELHORA VATELĒ [*MELCHIOR WATHELET*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 29 novembrī¹

Lieta C-518/16

“ZPT” AD

pret

***Narodno sabranie na Republika Bulgaria,
Varhoven administrativen sad,
Natsionalna agentsia za prihodite***

(*Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Valsts atbalsts – Regula (EK) Nr. 1998/2006 – *De minimis* atbalsts – 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts – Atbalsts nodokļu priekšrocības veidā – Ieguldījums eksportam paredzētu preču ražošanā – Valsts tiesību akti, ar ko ir izslēgta nodokļu priekšrocības saņemšana ieguldījumam eksportam paredzētu preču ražošanā – LESD 35. pants

I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija) 2016. gada 4. oktobrī iesniedza Tiesas kancelejā, attiecas uz LESD 35. panta un Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulas (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87.² un 88.³ panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 1998/2006”)⁴ 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta interpretāciju un par pēdējās minētās tiesību normas spēkā esamību, ņemot vērā LESD 35. pantu.

2. Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar strīdu starp akciju sabiedrību “ZPT” AD (turpmāk tekstā – “prasītāja”), no vienas puses, un *Narodno sabranie na Republika Bulgaria* (Bulgārijas Republikas Nacionālā asambleja), *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa, Bulgārija) un *Natsionalna agentsia za prihodite* (Valsts ieņēmumu dienests, Bulgārija) (turpmāk tekstā kopā – “atbildētājas”), no otras puses, par prasītājam adresēto lēmumu par 2008. finanšu gada nodokļu revīziju.

3. Prasītāja savā prasībā lūdza iesniedzējtiesu piespriest atbildētājām solidāri samaksāt zaudējumu atlīdzību par materiālo kaitējumu, kas tai esot nodarīts un kas izriet no atbildētāju Savienības tiesību pārkāpumiem, tostarp no Regulas Nr. 1998/2006 tiesību normu pārkāpumiem.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Jaunajā redakcijā – LESD 107. pants.

³ Jaunajā redakcijā – LESD 108. pants.

⁴ OV 2006, L 379, 5. lpp. Regula Nr. 1998/2006 saskaņā ar tās 6. pantu bija piemērojama no 2007. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim. Ar šo regulu tika aizstāta Komisijas 2001. gada 12. janvāra Regula (EK) Nr. 69/2001 par EK Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV 2001, L 10, 30. lpp.). Attiecībā uz LESD tiesību normu par *de minimis* atbalstu pašreizējo piemērošanu skat. Komisijas 2013. gada 18. decembra Regulu (ES) Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV 2013, L 352, 1. lpp.). Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir gandrīz identisks Regulas Nr. 1407/2013 1. panta 1. punkta d) apakšpunktam.

4. Saskaņā ar Tiesas lūgumu šajos secinājumos uzmanība tiks vērsta uz iesniedzējtiesas jautājumu⁵ par Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta spēkā esamību, ņemot vērā LESD 35. pantu.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. LESD 34. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstu starpā ir aizliegti importa kvantitatīvie ierobežojumi un citi pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību.”

6. LESD 35. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstu starpā ir aizliegti eksporta kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību.”

7. LESD 36. pantā ir noteikts:

“Šā Līguma 34. un 35. pants neliedz noteikt importa, eksporta vai tranzīta aizliegumus vai ierobežojumus, kas pamatojas uz sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem, uz cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzības, nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzības, vai rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzības apsvērumiem. Šādus aizliegumus vai ierobežojumus tomēr nedrīkst piemērot dalībvalstu tirdzniecībā kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus.”

8. Padomes 1998. gada 7. maija Regulas (EK) Nr. 994/98 par to, kā piemērot [LESD 107. un 108. pantu] attiecībā uz dažu kategoriju valsts horizontālo atbalstu⁶, 2. panta 1. punktā “*De minimis*” ir noteikts:

“Komisija ar regulu, kas pieņemta saskaņā ar šīs regulas 8. pantā noteikto procedūru, var nolemt, ka – ņemot vērā kopējā tirgus attīstību un darbību – attiecīgu kategoriju atbalsts neatbilst visiem [LESD 107. panta 1. punktā] paredzētajiem kritērijiem un ka tāpēc tā atbrīvojama no paziņošanas procedūras, kas paredzēta [LESD 108. panta 3. punktā], ja vien atbalsts, kas konkrētā laika periodā piešķirts tam pašam uzņēmumam, nepārsniedz kādu noteiktu summu.”

9. Regulas Nr. 1998/2006 preambulas 1. apsvērumā ir paredzēts:

“Regula (EK) Nr. 994/98 pilnvaro Komisiju norādīt noteikumos ierobežojumu, par kuru mazākus atbalsta pasākumus uzskata par neatbilstīgiem [LESD 107. panta 1. punkta] visiem kritērijiem, tādēļ uz tiem neattiecas [LESD 108. panta 3. punktā] paredzētā paziņošanas procedūra.”

5 Skat. iesniedzējtiesas uzdotā trešā jautājuma trešo teikumu un šo secinājumu 26. punktu.

6 OV 1998, L 142, 1. lpp. Regulas Nr. 994/98 juridiskais pamats ir EKL 94. pants (jaunajā redakcijā – LESD 109. pants). Tiesa ir nospriedusi, ka “saskaņā ar LESD 109. pantu Eiropas Savienības Padomei atļauts pieņemt jebkādas attiecīgas regulas, kas vajadzīgas, lai piemērotu LESD 107. un 108. pantu, un it īpaši noteikt 108. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumus un no šīs procedūras atbrīvojamā atbalsta kategorijas”, skat. spriedumu, 2016. gada 21. jūlijs, *Dilly's Wellnesshotel* (C-493/14, EU:C:2016:577, 33. punkts). Regula Nr. 994/98 tika atcelta un aizstāta ar Padomes 2015. gada 13. jūlija Regulu (ES) 2015/1588 par to, kā piemērot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu attiecībā uz dažu kategoriju valsts horizontālo atbalstu (OV 2015, L 248, 1. lpp.). Regulas Nr. 2015/1588 2. panta 1. punkts ir gandrīz identisks Regulas Nr. 994/98 2. panta 1. punktam.

10. Regulas Nr. 1998/2006 preambulas 6. apsvērumā ir paredzēts:

“Šo regulu nedrīkst attiecināt uz *de minimis* eksporta atbalstu vai *de minimis* atbalstu par labu vietējiem produktiem attiecībā pret importētiem produktiem. Jo īpaši to nedrīkst attiecināt uz atbalstu izplatīšanas tīkla izveides un darbības finansēšanai citās valstīs. Par eksporta atbalstu parasti neuzskata atbalstu, ko piešķir, lai segtu izdevumus saistībā ar dalību tirdzniecības izstādēs, maksu par mācībām vai konsultāciju pakalpojumiem, kas vajadzīgi jauna vai esoša produkta laišānai tirgū.”

11. Regulas Nr. 1998/2006 preambulas 8. apsvērumā ir paredzēts:

“Ņemot vērā Komisijas pieredzi, var noteikt, ka atbalsts, kas nepārsniedz EUR 200 000 augšējo robežu kādā trīs gadu laikā posmā, neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un/vai neizkropļo konkurenci, vai nedraud izkropļot to, tādēļ uz to neattiecas [LESD 107. panta 1. punkts]. [..]”

12. Regulas Nr. 1998/2006 1. pantā “Darbības joma” ir noteikts:

“Šo regulu piemēro atbalstam, ko piešķir visu nozaru uzņēmumiem, izņemot:

[..]

d) atbalstu darbībām, kas saistītas ar eksportu uz trešām valstīm vai dalībvalstīm, proti, atbalstu, kas tieši saistīts ar eksportētajiem daudzumiem, ar izplatīšanas tīkla izveidošanu un darbību vai ar citiem kārtējiem izdevumiem, kas saistīti ar eksporta darbībām,

e) atbalstu, kas piešķirts, lai importētu preču vietā tiktu izmantotas vietējās preces,

[..].”

13. Regulas Nr. 1998/2006 2. pantā “*De minimis* atbalsts” ir noteikts:

“1. Uzskata, ka atbalsta pasākumi neatbilst visiem [LESD 107. panta 1. punkta] kritērijiem un tāpēc tiem nepiemēro [LESD 108. panta 3. punktā] minēto paziņošanas prasību, ja tie atbilst šā panta 2. un 5. punktā sniegtajiem nosacījumiem.

2. Vienam uzņēmumam piešķirtais *de minimis* kopējais bruto atbalsts jebkurā trīs fiskālo gadu laikā posmā nepārsniedz EUR 200 000. [..] Šīs augšējās robežas piemēro neatkarīgi no *de minimis* atbalsta veida vai nospraustā mērķa [..].”

14. Regulas Nr. 69/2001 preambulas 4. apsvērumā bija paredzēts, ka “ņemot vērā Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) Nolīgumu par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem, šai regulai nebūtu jāatbrīvo eksporta atbalsts vai atbalsts par labu vietējām precēm attiecībā pret importētām precēm”.

B. Līgumtiesības

15. PTO dibināšanas līguma pielikumā esošajā Nolīguma par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka “[..] ir aizliegtas: a) subsīdijas, kurām juridiski vai faktiski vienīgais nosacījums vai viens no vairākiem nosacījumiem ir eksporta izpilde [..].”

16. PTO dibināšanas līguma pielikumā esošā Nolīguma par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem I pielikumā ir parauga veidā ietverts eksporta subsīdiju saraksts.

C. Bulgārijas tiesības

17. Likumā par uzņēmumu ienākuma nodokli⁷ (turpmāk tekstā – “Likums par nodokļiem”), redakcijā, kas ir spēkā kopš 2007. gada 1. janvāra, ir noteikts:

“182. pants [..]

2. [..] Nodokļu priekšrocību *de minimis* atbalsta veidā nepiemēro:

[..]

7) ieguldījumam aktīvos, kas paredzēti darbībām, kuras saistītas ar eksportu uz trešajām valstīm vai dalībvalstīm. [..] 184. pants [..] Nodokļa maksātāji tiek pilnā apmērā atbrīvoti no uzņēmumu ienākuma nodokļa par ar nodokli apliekamo peļņu no veiktās ražošanas darbības, ieskaitot ražošanu pēc cita uzņēmuma pasūtījuma, ja ir izpildīti tālāk minētie kumulatīvie nosacījumi:

1) nodokļa maksātājs veic ražošanas darbību tikai pašvaldībās, kurās bezdarba līmenis iepriekšējā gadā pirms pašreizējā gada bija par vismaz 35 % augstāks nekā valsts vidējais bezdarba līmenis tajā pašā laikposmā;

2) [..] ir izpildīti nosacījumi, kas paredzēti:

a) [Likuma par nodokļiem] 188. pantā *de minimis* atbalsta gadījumā.

[..]

188. pants [..]

1. [..] Nodokļu priekšrocība ir *de minimis* atbalsts, ja nodokļu maksātāja pēdējo triju gadu laikā, ieskaitot attiecīgo gadu, saņemtā *de minimis* atbalsta apmērs neatkarīgi no tā veida un avota nepārsniedz EUR 200 000 ekvivalentu [Bulgārijas levās (BGN)] [..].

2. Līdzekļi, kas atbilst 184. pantā paredzētajam atbrīvojumam no nodokļa, ir jāiegulda materiālos vai nemateriālos aktīvos atbilstoši tiesību aktiem par grāmatvedību četru gadu laikā no tā gada, par kuru tiek maksāts nodoklis, sākuma. [..]”

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

18. Prasītājas, kas ir Bulgārijā reģistrēta sabiedrība, galvenais darbības virziens ir tērauda cauruļvadu, cauruļu, dobo profilu un to piederumu ražošana. Tā savos ražošanas cehos īsteno trīs atsevišķas un tehnoloģiski autonomas ražošanas darbības, proti, profilētu un apaļu cauruļu un cauruļvadu ražošanu, auksti formētu un locītu profilu un ceļu norobežojošu tērauda sistēmu (aizsargkonstrukciju) ražošanu un detaļu apstrādi ar karstās cinkošanas metodi, kā arī elektrolītisko (galvanisko) cinkošanu vai apstrādi ar aukstās cinkošanas metodi.

19. Prasītāja savā 2008. gada nodokļu deklarācijā norādīja, ka vēlas saņemt atbrīvojumu no nodokļa, kas sabiedrībām paredzēts Likuma par nodokļiem 184. pantā, BGN 140 677,51 apmērā [(aptuveni EUR 72 000)].

⁷ DV Nr. 105, 2006. gada 22. decembris, ar grozījumiem.

20. Ar 2010. gada 5. marta lēmumu par nodokļu revīziju šis atbrīvojums no nodokļa tika atteikts ar pamatojumu, ka prasītāja neesot izpildījusi Likuma par nodokļiem 182. panta 2. punkta 7. apakšpunktā paredzēto prasību, jo laika posmā līdz 2012. gadam tā ir veikusi ieguldījumu savos ražošanas cehos, kuros ražotās preces tika eksportētas.

21. Iesniedzējtiesas ieskatā, “nodokļu iestāde uzskatīja, ka [Likuma par nodokļiem] 182. panta 2. punkta 7. apakšpunkts [bija] kategorisks un ka [prasītāja] nevarēja nekādā gadījumā pretendēt uz daļēju atbrīvojumu no uzņēmumu ienākuma nodokļa. Nodokļu priekšrocība attiecas uz īstenoto ražošanas darbību, tostarp šablonu ražošanu, un ierobežojošais nosacījums ir saistīts ar vēlāku preču tirdzniecību un konkurences Savienībā aizsardzību. Ņemot vērā, ka [prasītāja] 2008. gada laikā esot saražojusi preces, kas pārdotas Bulgārijā, Savienības dalībvalstīs un trešajās valstīs, uz to attiecas [Likuma par nodokļiem] 182. panta 2. punkta 7. apakšpunktā paredzētais ierobežojošais nosacījums un līdz ar to tā nevarot saņemt atbrīvojumu no nodokļa par 2008. gadu. Nodokļu iestāde konstatēja parādu par uzņēmumu ienākuma nodokli par 2008. gadu BGN 140 677,51 [(aptuveni EUR 72 000)] un procentus BGN 21 454,22 [(aptuveni EUR 11 000)]apmērā.”

22. Prasītāja 2010. gada 21. maijā pārsūdzēja administratīvās iestādes lēmumu *Administrativen sad – grad Burgas* (Burgasas Administratīvā tiesa, Bulgārija).

23. *Administrativen sad – grad Burgas* (Burgasas Administratīvā tiesa) ar 2011. gada 12. janvāra lēmumu atcēla lēmumu par nodokļu revīziju, uzskatot, ka nodokļa priekšrocības atteikums nebija pamatots, jo autonomajā darbības jomā – detaļu apstrādē ar aukstās cinkošanas metodi, kurā, kā prasītāja paziņoja, tā vēlējās veikt prasīto ieguldījumu, nebija veikts eksports, un ka četru gadu termiņš, kura laikā tā var ieguldīt summas, kas atbilst atbrīvojumam no nodokļa, nebija pagājis.

24. Ar 2011. gada 27. decembra spriedumu, kas taisīts apelācijas tiesvedībā un ir galīgs, *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa) atcēla *Administrativen sad – grad Burgas* (Burgasas Administratīvā tiesa) spriedumu un noraidīja prasītājas celto prasību, ar ko pārsūdzēts lēmums par nodokļu revīziju. Konstatējusi, ka ieguldījums tika veikts ražošanas cehā “karstā cinkošana”, kura ražojumi tika eksportēti, *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa) nosprieda, ka Likuma par nodokļiem 182. panta 2. punkta 7. apakšpunktā paredzētais nosacījums veikt ieguldījumus aktīvos, kas nav saistīti ar eksportu uz trešajām valstīm vai dalībvalstīm, nav izpildīts un ka šajos apstākļos atbrīvojums no nodokļa ir jāuztver kā valsts atbalsts, kura rezultātā tiek izkropļota konkurence Savienības kopējā tirgū.

25. Prasītāja cēla prasību *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa), ar kuru tā lūdz solidāri saukt atbildētājas pie atbildības par apgalvotajiem Savienības tiesību pārkāpumiem, ko tās esot izdarījušas, tostarp Regulas Nr. 1998/2006 pārkāpumu. Tā apgalvo, ka tai ir tiesības uz zaudējumu atlīdzību atbrīvojuma no nodokļa, kas tai tika atteikts, apmērā un uz procentiem.

26. Šajos apstākļos *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai tādiem Savienības tiesību īstenošanas noteikumiem kā Regula Nr. 1998/2006 ir tieša iedarbība un tieša piemērojamība un, ja tā, vai šos principus pārkāpj valsts tiesību norma, kas sašaurina vai ierobežo Savienības tiesību normas piemērošanas jomu?
- 2) Vai valsts atbalsts nodokļu [priekšrocības] veidā ir saderīgs ar konkurenci kopējā tirgū, ja atbalsts tiek ieguldīts aktīvos, kurus izmanto produktu ražošanai, kas daļēji tiek eksportēti uz trešajām valstīm vai dalībvalstīm?
- 3) Vai eksporta preču ražošana, izmantojot aktīvus, kas iegādāti par valsts atbalsta līdzekļiem, ir darbība, kas Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē ir tieši saistīta ar eksportētajiem daudzumiem? Gadījumā, ja uz šo jautājumu tiek atbildēts noliedzoši, vai

dalībvalstīm ir iespējams valsts tiesībās paredzēt papildu ierobežojumus tādu preču eksportētājiem, kas tikušas ražotas, izmantojot aktīvus, kuri iegūti nodokļu [priekšrocības] ieguldījuma rezultātā? Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, kāda ir šā noteikuma attiecība pret LESD 35. pantu par to, ka dalībvalstu starpā ir aizliegti eksporta kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, un vai tā ir diskriminācija un brīvas preču aprites pārkāpums?

- 4) Vai atbilstoši Regulas Nr. 1998/2006 1. pantam ir [liegts] atteikties atzīt juridiskas personas tiesības uz finansiālu *de minimis* atbalstu, kas izriet no Savienības tiesībām, pirms ir beidzies valsts tiesībās noteiktais četru gadu termiņš, kura laikā jāveic ieguldījums, tikai tādēļ, ka attiecīgā persona šajā laikposmā ir ieguldījusi līdzekļus arī citās autonomās un īpašās sava uzņēmuma struktūrās, kas nodarbojas ar eksportu?”

IV. Tiesvedība Tiesā

27. Prasītāja, katra no atbildētājām, Bulgārijas, Grieķijas un Itālijas valdības un Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus.

28. Ņemot vērā to, ka iesniedzējtiesas uzdotā trešā jautājuma trešais teikums ir neviennozīmīgs, Tiesa uzņēmas divas iniciatīvas.

29. Tā vispirms uzdeva iesniedzējtiesai šādu jautājumu:

“Vai iesniedzējtiesa varētu precizēt tiesību normu, uz kuru tā atsaucas trešā jautājuma trešajā teikumā, kad tā jautā Tiesai par to, kāda ir “šā noteikuma” attiecība pret LESD 35. pantu?

Vai iesniedzējtiesa jautā, vai LESD 35. pants ir jāinterpretē tādā izpratnē, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesību normu, kāda ir paredzēta Likuma [par nodokļiem] 182. panta 2. punkta 7. apakšpunktā, vai arī tā jautā Tiesai par Regulas Nr. 1998/2006 [..] 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta spēkā esamību, ņemot vērā LESD 35. pantu?”

30. 2017. gada 7. jūlija atbildē iesniedzējtiesa norādīja:

“Ar jautājumu paredzēts noskaidrot, vai dalībvalstīm var būt iespēja valsts tiesiskajā regulējumā paredzēt noteikumus, kuros ietverti papildu ierobežojumi preču, kas ražotas, izmantojot aktīvus, kuri iegūti no nodokļu priekšrocības ieguldījuma, eksportētājiem. Atbilstoši pirmajam pieņēmumam, saskaņā ar kuru preču, kas tiek eksportētas, ražošana nav darbība, kas tieši saistīta ar eksportētājiem daudzumiem Regulas Nr. 1998/2006 izpratnē, rodas jautājums par to, vai valstu tiesiskajos regulējumos var tikt paredzēti ierobežojumi gadījumiem, kas ir līdzīgi tiem, kuri paredzēti [Likuma par nodokļiem] 182. panta 2. punkta 7. apakšpunktā.

Tomēr, ja atbilde ir apstiprinoša, proti, ja eksporta preču ražošana, izmantojot aktīvus, kas iegūti par valsts atbalsta līdzekļiem, ir ar eksportētājiem daudzumiem tieši saistīta darbība Regulas Nr. 1998/2006 izpratnē, rodas jautājums par to, kādas ir attiecības starp, pirmkārt, Regulas [Nr. 1998/2006] 1. panta [1. punkta] d) apakšpunktā minēto ierobežojumu un, otrkārt, eksporta kvantitatīvo ierobežojumu un pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību dalībvalstu starpā aizliegumu.”

31. Vēlāk Tiesa 2017. gada 13. septembrī saskaņā ar Reglamenta 61. panta 1. punktu aicināja puses un ieinteresētās personas Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. panta izpratnē tiesas sēdē mutvārdū paskaidrojumu uzklaušanai, kas notika 2017. gada 18. oktobrī, atbildēt uz šādu jautājumu:

“Vai ar Regulas Nr. 1998/2006 [..] 1. panta 1. punkta d) apakšpunktu netiek ievērots LESD 35. pants?”

32. Prasītāja, *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa), Bulgārijas valdība un Komisija 2017. gada 18. oktobra tiesas sēdē sniedza mutvārdu apsvērumus.

V. Vērtējums

A. Ievada apsvērumi

33. Par iesniedzējtiesas uzdotā trešā jautājuma trešajā teikumā ietverto jautājumu, kas attiecas uz Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta atbilstību LESD 35. pantam⁸, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 34. un 35. pantā paredzētais eksporta kvantitatīvo ierobežojumu un pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību aizliegums attiecas ne tikai uz valsts pasākumiem, bet arī uz Savienības iestāžu ieviestiem pasākumiem⁹.

34. No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka noteikumiem, kas attiecas uz preču brīvu apriti, un noteikumiem, kas attiecas uz atbalstu, ir kopīgs mērķis, proti, nodrošināt preču brīvu apriti dalībvalstu starpā normālas konkurences apstākļos¹⁰; LESD 107. un 108. pants un Regula Nr. 1998/2006 nekādā gadījumā nevar traucēt LESD tiesību normu par preču brīvu apriti iedarbībai¹¹.

35. Līdz ar to es uzskatu, ka ar LESD nav noteikta hierarhija starp tā tiesību normām par kvantitatīvo ierobežojumu aizliegumu¹² un par valsts piešķirto atbalstu¹³. No tā izriet, ka tiesiskajā regulējumā, ko pieņēmusi valsts vai Savienības iestādes, ir jāievēro gan LESD tiesību normas par kvantitatīvo ierobežojumu aizliegumu, gan tiesību normas par valsts piešķirto atbalstu¹⁴.

36. Ir acīmredzami, ka ar Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunktu netiek tieši noteikti eksporta kvantitatīvie ierobežojumi. Tātad ir jāizvērtē, vai ar šo noteikumu tiek ieviesti pasākumi ar šādiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību.

37. Nosacījumi, kas paredzēti Tiesas judikatūrā par LESD 35. pantu, atbilst nosacījumiem, kas ir paredzēti LESD 34. pantā. Līdz ar to jebkurš valsts vai Savienības iestāžu pieņemts tiesiskais regulējums, kas varētu tieši vai netieši šobrīd vai nākotnē kaitēt tirdzniecībai Savienībā, ir jāuzskata par pasākumiem ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību LESD 34.¹⁵ un 35. panta izpratnē.

8 Uz šo jautājumu, kas ir šo koncentrēto secinājumu priekšmets, Tiesa lūdza dalībniekus izteikties 2017. gada 18. oktobra tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanai. Tie visi dažādu iemeslu dēļ piekrita tam, ka Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts atbilst LESD 35. pantam.

9 Spriedumi, 2015. gada 11. jūnijs, *Pfeifer & Langen* (C-51/14, EU:C:2015:380, 37. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2017. gada 22. jūnijs, *E.ON Biofor Sverige* (C-549/15, EU:C:2017:490, 45. punkts).

10 Spriedums, 1986. gada 5. jūnijs, Komisija/Itālija (103/84, EU:C:1986:229, 19. punkts).

11 Skat. pēc analogijas spriedumus, 1986. gada 5. jūnijs, Komisija/Itālija (103/84, EU:C:1986:229, 19. punkts); 1990. gada 20. marts, *Du Pont de Nemours Italiana* (C-21/88, EU:C:1990:121, 19. līdz 22. punkts) un 2002. gada 23. aprīlis, *Nygård* (C-234/99, EU:C:2002:244, 57. punkts).

12 Skat. it īpaši LESD 34.–36. pantu.

13 Skat. it īpaši LESD 107. un 108. pantu.

14 Skat. pēc analogijas spriedumu, 1993. gada 15. jūnijs, *Matra*/Komisija (C-225/91, EU:C:1993:239, 41. un 42. punkts), kurā Tiesa nosprieda, ka, "ja [LESD 107. un 108. pantā] paredzētā procedūra dod plašu rīcības brīvību Komisijai un zināmos apstākļos Padomei lemt par valsts atbalsta shēmas saderību ar kopējo tirgu, no Līguma vispārējās struktūras izriet, ka minētā procedūra nekad nedrīkst radīt rezultātu, kas ir pretrunā Līguma īpašajiem noteikumiem [...]. Tiesa jau ir lēmusi, ka atbalsta nosacījumi, kuri ir pretrunā Līguma īpašajiem noteikumiem, kas nav [LESD 107. un 108. pants], var būt tik nesaraucjami saistīti ar atbalsta priekšmetu, ka nav iespējams tos vērtēt atsevišķi [...]. Šis pienākums ievērot konsekvenci starp [LESD 107. un 108. pantu] un citiem Līguma noteikumiem ir jo īpaši svarīgs, ja arī šie pārējie noteikumi [...] attiecas uz mērķi nodrošināt neizkropļotu konkurenci kopējā tirgū". Mans izcēlums.

15 Skat. spriedumu, 2016. gada 21. septembris, *Etablissements Fr. Colruyt* (C-221/15, EU:C:2016:704, 33. punkts), kas ir par LESD 34. pantu.

38. Tiesa 2016. gada 21. jūnija spriedumā *New Valmar* (C-15/15, EU:C:2016:464, 36., 40. un 43. punkts) ir nospriedusi, ka uz valsts pasākumu, kas ir piemērojams visiem tirgus dalībniekiem, kuri darbojas valsts teritorijā, un kas varētu vairāk ietekmēt preču eksportu no eksportētājās dalībvalsts tirgus, nevis preču tirdzniecību minētās dalībvalsts tirgū, ir attiecināms LESD 35. pantā noteiktais aizliegums.

39. Ir jāievēro, ka 2016. gada 21. jūnija spriedumā *New Valmar* (C-15/15, EU:C:2016:464) Tiesa nav minējusi 1979. gada 8. novembra spriedumu *Groenveld* (15/79, EU:C:1979:253) (turpmāk tekstā – “*Groenveld* judikatūra”), kurā tā bija nospriedusi, ka LESD 35. pants “attiecas uz valsts pasākumiem, kuru mērķis vai iedarbība ir īpaši ierobežot eksporta plūsmas un tādējādi ieviest atšķirīgu attieksmi pret dalībvalsts iekšējo tirdzniecību un tās eksporta tirdzniecību, tādējādi nodrošinot īpašu priekšrocību ieinteresētās valsts ražošanai vai tās iekšējam tirgum, kaitējot citu dalībvalstu ražošanai vai tirdzniecībai”¹⁶.

40. Manā ieskatā¹⁷, 2016. gada 21. jūnija spriedumā *New Valmar* (C-15/15, EU:C:2016:464) Tiesa ir atkāpusies no ierobežojošākiem vai stingrākiem nosacījumiem, – kas tika noteikti *Groenveld* judikatūrā, kuru pamatā tostarp ir atšķirīgas attieksmes vai diskriminācijas pastāvēšana starp dalībvalsts iekšējo tirdzniecību un tās eksporta tirdzniecību, – un ir aizstājusi tos ar “elastīgākiem” nosacījumiem¹⁸, kuru pamatā ir tirdzniecības dalībvalstu starpā ierobežojuma vai kaitējuma pastāvēšana¹⁹.

41. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, Tiesas ieskatā, jebkurš, *pat maznozīmīgs* ierobežojums kādai no LESD paredzētajām brīvībām ir aizliegts ar LESD²⁰. No tā izriet, ka pretēji noteikumiem²¹, kas valsts atbalstam piemērojami saskaņā ar Regulu Nr. 1998/2006, nepastāv augšējā robeža, kuru pārsniedzot valsts vai Savienības iestāžu pieņemts tiesiskais regulējums tiek uzskatīts par tādu, ar ko netiek izpildīti LESD 34. un 35. panta kritēriji. Turpretim valsts vai Savienības iestāžu pieņemts tiesiskais regulējums nevar tikt uzskatīts par tādu, kas rada kaitējumu tirdzniecībai starp dalībvalstīm, ja minētā regulējuma radītās ierobežojošās sekas ir pārāk nenoīmīgas un pārāk netiešas²².

16 Spriedums, 1979. gada 8. novembris, *Groenveld* (15/79, EU:C:1979:253, 7. punkts).

17 Man tomēr jānorāda, ka Komisija savos rakstveida apsvērumos uzskata, ka LESD 35. pants “ir piemērojams attiecībā uz diskriminējošiem pasākumiem pret atsevišķām precēm”, papildinot, ka šis princips ir ieviests ar *Groenveld* judikatūru.

18 Skat. ģenerālvokāta P. Mengoci [P. Mengozzi] secinājumus lietā *Kakavetsos-Fragkopoulos* (C-161/09, EU:C:2010:531, 49. punkts).

19 Tiesa savā 2011. gada 3. marta spriedumā *Kakavetsos-Fragkopoulos* (C-161/09, EU:C:2011:110, 27. punkts) nosprieda, ka pasākums, kas ir līdzvērtīgs eksporta kvantitatīvajam ierobežojumam, ir jebkurš pasākums, kas var tieši vai netieši, faktiski vai iespējami traucēt Kopienas iekšējo tirdzniecību. Tomēr ir jānorāda, ka lietā, kurā taisīts 2011. gada 3. marta spriedums *Kakavetsos-Fragkopoulos* (C-161/09, EU:C:2011:110, 27. punkts), aplūkotā prece bija rozīnes, uz ko attiecas tirgu kopīgā organizācija, kā paredzēts LESD 40. pantā. Secinājumos minētajā lietā (C-161/09, EU:C:2010:531, 49. punkts) ģenerālvokāts P. Mengoci norādīja, ka, “ja lietā runa ir par tirgu kopīgo organizāciju, Tiesa izvēlas [...] elastīgāku koncepciju nosacījumiem, kuri ir jāizpilda, lai tiktu atzīts, ka pastāv pasākums ar eksporta kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību. Šādā gadījumā pasākuma diskriminējošais raksturs vairs netiek pieprasīts”. Es uzskatu, ka 2016. gada 21. jūnija sprieduma *New Valmar* (C-15/15, EU:C:2016:464) rezultātā LESD 35. panta piemērošana nav atšķirīga attiecībā uz precēm, kas ir kopīgā tirgus priekšmets, kā tas minēts LESD 40. un citos pantos.

20 Spriedums, 2016. gada 21. jūnijs, *New Valmar* (C-15/15, EU:C:2016:464, 37. punkts).

21 Skat. Regulas Nr. 1998/2006 preambulas 1. apsvērumu.

22 Spriedums, 2016. gada 21. jūnijs, *New Valmar* (C-15/15, EU:C:2016:464, 45. punkts).

B. LESD 35. panta *ratione loci* piemērojamība

42. Ir jānorāda, ka Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts attiecas uz eksportu *uz trešajām valstīm vai dalībvalstīm*. Savukārt LESD 35. pants, ar ko ir aizliegti eksporta kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, ir piemērojams tikai preču apritei starp dalībvalstīm²³. No tā izriet, ka principā tirdzniecība ar trešajām valstīm neietilpst LESD 35. panta *ratione loci* piemērošanas jomā. Līdz ar to šajos secinājumos es ierobežošu savu analīzi atbilstoši minētās regulas 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta iekšējam aspektam jeb tirdzniecībai starp dalībvalstīm.

C. Par ierobežojuma, kas izriet no LESD 35. panta, esamību Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunktā

43. Saskaņā ar Regulas Nr. 1998/2006 2. pantu, lasot to kopā ar tās preambulas 8. apsvērumu, valsts atbalstu, kas nepārsniedz augšējo robežu EUR 200 000 apmērā trīs gadu laika posmā, uzskata par tādu, kas neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un neizkropļo vai nedraud izkropļot konkurenci, tādējādi šādi pasākumi ir izslēgti no “valsts atbalsta” jēdziena²⁴. Tie attiecīgi ir atbrīvoti LESD 108. panta 3. punktā paredzētās paziņošanas procedūras²⁵.

44. Tiesa 2002. gada 7. marta spriedumā Itālija/Komisija (C-310/99, EU:C:2002:143, 94. punkts) nosprieda, ka “ar *de minimis* noteikumu tiek izpildītas prasības pēc administratīvās vienkāršošanas gan dalībvalstīm, gan Komisijas dienestiem, kurai ir jāspēj koncentrēt savus resursus uz reāli nozīmīgiem Kopienas mēroga jautājumiem”²⁶.

45. Tomēr saskaņā ar Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunktu atbalsts, kas tieši saistīts ar eksportētajiem daudzumiem, atbalsts izplatīšanas tīkla izveidošanai un darbībai vai citiem kārtējiem izdevumiem, kas saistīti ar eksporta darbībām, ir izslēgts no minētās regulas piemērošanas jomas un tātad no *de minimis* atbrīvojuma piešķiršanas²⁷.

46. No tā izriet, ka, lai arī šie atbalsti nepārsniedz Regulas Nr. 1998/2006 2. pantā noteikto augstāko robežu, tie netiek uzskatīti par tādiem, kas neatbilstu visiem LESD 107. panta 1. punkta nosacījumiem un līdz ar to uz tiem netiek attiecināts minētajā regulā paredzētais *de minimis* atbrīvojums, un par tiem atbilstoši LESD 108. panta 3. punktā paredzētajai procedūrai ir jāpaziņo Komisijai.

23 Skat. pēc analogijas spriedumus, 1976. gada 15. jūnijs, *EMI Records* (51/75, EU:C:1976:85, 10. un 11. punkts), kā arī 1982. gada 9. februāris, *Polydor* un *RSO Records* (270/80, EU:C:1982:43, 18. punkts).

24 Spriedumi, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496, 82. punkts), kā arī 2013. gada 8. maijs, *Libert* u.c. (C-197/11 un C-203/11, EU:C:2013:288, 81. punkts). Runājot par konkurences tiesību normām, Tiesa 2006. gada 23. novembra spriedumā *Asnef-Equifax* un *Administración del Estado* (C-238/05, EU:C:2006:734, 50. punkts) nosprieda, ka “nolīgums nepārkāpj [LESD 101. panta] aizliegumu, ja tas skar tirgu tikai nenozīmīgā apmērā”.

25 Tiesa nosprieda, ka valstīm noteiktais paziņošanas pienākums, kas jāveic pirms katra pasākuma, ar ko paredzēts ieviest vai grozīt jaunu atbalstu, ir viens no valsts atbalsta uzraudzības sistēmas pamatelementiem. Skat. spriedumu, 2016. gada 21. jūlijs, *Dilly's Wellnesshotel* (C-493/14, EU:C:2016:577, 36. punkts). Līdz ar to kā atkāpe no vispārējā noteikuma par paziņošanu par valsts atbalstu, kas paredzēts LESD 108. panta 3. punktā, Regula Nr. 1998/2006 un tajā paredzētie nosacījumi ir jāinterpretē šauri. Skat. pēc analogijas spriedumu, 2016. gada 21. jūlijs, *Dilly's Wellnesshotel* (C-493/14, EU:C:2016:577, 37. punkts). Tomēr, lai uz to varētu attiecināt šādu atkāpi, attiecīgajai valsts atbalsta shēmai ir jāatbilst visiem šajā regulā uzskaitītajiem nosacījumiem. Skat. pēc analogijas spriedumu, 2016. gada 21. jūlijs, *Dilly's Wellnesshotel* (C-493/14, EU:C:2016:577, 45.–52. punkts).

26 Skat. arī Vispārējās tiesas spriedumu, 2011. gada 20. septembris, *Regione autonoma della Sardegna* u.c./Komisija (T-394/08, T-408/08, T-453/08 un T-454/08, EU:T:2011:493, 304. punkts).

27 Vēlos norādīt, ka atbrīvojuma piešķiršanas atteikums neattiecas uz jebkuru eksporta darbību. Proti, Komisija savos rakstveida apsvērumos norāda, ka “runa ir par atbalstu, kas ir tieši saistīts ar eksportētajiem daudzumiem, kā tas noteikts *De minimis* regulas 1. panta [1. punkta d) apakšpunktā], ja valsts pasākumi ir piešķirti tādu programmu formā, kuru mērķis ir atbalstīt uzņēmumus, iekarojot ārvalstu tirgus, lai tajos piedāvātu savas preces. Atbalsts ir atkarīgs no eksportētajiem daudzumiem, un uzņēmums uz to balstās savā eksporta stratēģijā. Atbalsts tādējādi izraisa pakāpenisku preču, kuras var tikt eksportētas, apjoma pieaugumu, un valdība to paredz piešķirt ar tieši tādu mērķi”. Tā piebilst, ka “eksporta preču ražošana, kurai tiek izmantoti aktīvi, kas iegūti, pateicoties valsts atbalstam, nav darbība, kas tieši saistīta ar eksportētajiem daudzumiem *De minimis* regulas 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē”. Šajā ziņā Grieķijas valdība norāda, ka “tas vien, ka atbalsts tiek piešķirts eksporta uzņēmumam, nav pietiekami, lai šo atbalstu kvalificētu kā atbalstu eksportam”. Vēlos norādīt, ka šāda sīka nošķiršana gluži neatbilst mērķim vienkāršot *de minimis* noteikumu.

47. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, es uzskatu, ka Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts vairāk ietekmē preču izklūšanu no eksportētājas dalībvalsts tirgus nekā preču tirdzniecību šīs dalībvalsts iekšējā tirgū²⁸. Ja minētās regulas 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts tiešām attiecas tikai uz atsevišķiem valsts atbalstiem, kas ir saistīti ar eksportu, es uzskatu, ka šī noteikuma ietekmi nevar kvalificēt kā nenožīmīgu un netiešu, jo tas izslēdz *de minimis* atbrīvojuma piemērošanu attiecīgajiem atbalstiem. Ar šo noteikumu tādējādi tiek radīta diskriminācija pret saimnieciskām darbībām atkarībā no tā, vai tās ir vai nav vērstas uz eksportu²⁹.

D. Par attaisnojuma esamību

48. Ar LESD 34. un 35. pantu tomēr netiek aizliegta diskriminācija vai ierobežojumi, kas ir attaisnoti ar kādu no LESD 36. pantā uzskaitītajiem vispārējo interešu apsvērumiem vai ar obligātajām prasībām³⁰.

49. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts vai Savienības iestādes pieņemts tiesiskais regulējums, kas ierobežo garantēto pamatbrīvību īstenošanu, ir pieļaujams tikai ar nosacījumu, ka tam ir vispārējo interešu mērķis³¹, ka tas ir piemērots iecerētā mērķa īstenošanai un ka ar to netiek pārsniegts tas, kas ir vajadzīgs šī mērķa sasniegšanai³².

50. Es uzskatu, ka Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir *de jure* diskriminējošs, jo tas attiecas tikai uz atsevišķiem eksporta gadījumiem. Līdz ar to šai diskriminējošajai attieksmei pret eksportu ir jābūt attaisnotai ar kādu no LESD 36. pantā³³ uzskaitītajiem vispārējo interešu apsvērumiem, proti, sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem, cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzības, nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzības, vai rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzības apsvērumiem.

51. Komisijas ieskatā, “atbalsta eksportam izslēgšana no Regulas [Nr. 1998/2006] piemērošanas jomas izriet, pirmkārt, no saistībām, ko Savienība ir uzņēmusies attiecībā pret [PTO], un, otrkārt, no tā, ka atbalsts eksportam, kas atvieglo iekļūšanu tirgū tirdzniecības nolūkā, acīmredzami ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm³⁴. No tā izriet, ka Regulas loģika (saskaņā ar kuru var uzskatīt, ka valsts atbalsta esamības kritēriji nebija izpildīti) nav piemērojama”³⁵.

52. Attiecībā uz Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta pirmo mērķi, uz ko norādījusi Komisija, proti, izslēgt *de minimis* atbrīvojumu no atbalstiem eksportam uz trešajām valstīm, lai ievērotu saistības, ko Savienība ir uzņēmusies attiecībā pret PTO, es uzskatu, ka šajā gadījumā tas nav atbilstošs, jo LESD nav *ratione loci* piemērojams šim eksportam³⁶. Līdz ar to šādu minētās regulas 1. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzēto atbalsta eksportam uz trešajām valstīm izslēgšanu nevar apšaubīt saistībā ar LESD 35. pantu.

28 Skat. šo secinājumu 50. punktu.

29 Es tiešām neredzu iemeslu piešķirt Regulas Nr. 1998/2006 2. pantā paredzēto *de minimis* atbrīvojumu valsts mēroga izplatīšanas tikla izveidei un to atteikt tāda paša veida izplatīšanas tikla izveidei eksportam.

30 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 22. jūnijs, *E.ON Biofor Sverige* (C-549/15, EU:C:2017:490, 46. punkts).

31 Kas paredzēts LESD 36. pantā vai obligātajās prasībās.

32 Spriedums, 2016. gada 21. jūnijs, *New Valmar* (C-15/15, EU:C:2016:464, 48. punkts).

33 Proti, tikai pastāvīgi piemērojami ierobežojumi var tikt attaisnoti ar vienu no vispārējo interešu apsvērumiem, kas ir uzskaitīti LESD 36. pantā, *kā arī ar obligātajām prasībām*. Skat. *a contrario* spriedumu, 2012. gada 26. aprīlis, *van Putten* (no C-578/10 līdz C-580/10, EU:C:2012:246, 44. punkts), kurā Tiesa ir norādījusi, ka atšķirīga attieksme var tikt attaisnota ar obligāto prasību.

34 Skat. šo secinājumu 27. zemsvītras piezīmi.

35 Vēlos norādīt, ka atbalsts tīri valsts mēroga izplatīšanas tikla izveidei arī var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, it īpaši padarot grūtāku ārvalstu uzņēmumu piekļuvi šim valsts tirgum. Turklāt kā varētu iedomāties, ka eksporta darbības, uz kurām neattiecas Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētā izslēgšana, neietekmē starpvalstu tirdzniecību? Visbeidzot nevajag aizmirst, ka *de minimis* noteikums realitātē pieļauj pasākumus, kuri, ja tie pārsniegtu šajā noteikumā paredzētās summas, atbilstu visiem nosacījumiem, lai tiktu kvalificēti kā valsts atbalsts, ieskaitot starpvalstu tirdzniecības ietekmēšanu.

36 Skat. šo secinājumu 42. punktu.

53. Runājot par otro Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkta mērķi³⁷, uz kuru atsaucās Komisija, es uzskatu, ka, pat ja tas ir likumīgs mērķis, uz to neattiecas neviens no LESD 36. pantā uzskaitītajiem vispārējo interešu apsvērumiem. Līdz ar to šis mērķis nav tāds, ar ko var attaisnot LESD 35. pantā aizliegto diskrimināciju. Turklāt es neredzu nevienu iemeslu, ar ko varētu attaisnot aplūkojamo atšķirīgo attieksmi.

54. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunktu, kas vairāk ietekmē preču izklūšanu no eksportētājas dalībvalsts tirgus nekā preču tirdzniecību minētās dalībvalsts iekšējā tirgū, neattaisno neviens no LESD 36. pantā uzskaitītajiem vispārējo interešu apsvērumiem.

55. Līdz ar to uz iesniedzējtiesas uzdotā trešā jautājuma trešo teikumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1998/2006 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts nav spēkā, ciktāl ar to *de minimis* sistēmā tiek ieviesta atšķirīga attieksme starp tikai valsts mēroga saimniecisko darbību un saimniecisko darbību, kuras mērķis ir eksports uz dalībvalstīm.

VI. Secinājumi

56. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, piedāvāju Tiesai uz *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija) trešā jautājuma trešo teikumu atbildēt šādi:

Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulas (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam 1. panta 1. punkta d) apakšpunkts nav spēkā, ciktāl ar to *de minimis* sistēmā tiek ieviesta atšķirīga attieksme starp tikai valsts mēroga saimniecisko darbību un saimniecisko darbību, kuras mērķis ir eksports uz dalībvalstīm.

³⁷ Skat. šo secinājumu 51. punktu.